КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ТІЕХЪЯЬННА ЙОККХА КОСМИЧЕСКИ ЭКСПЕРИМЕНТ ЧАКХЪЯЬННАЙ!

Пинкъера 20 май. 1969 шо. № 80 (4687). Мах 2 кап.

Массо а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхачу Советан Министрийн Советан орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

«ВЕНЕРА-5», «ВЕНЕРА-6» ЯХА АВТОМАТИЧЕСКИ СТАНЦЕШ ВЕНЕРА ПЛАНЕТА ТІА КХАЬЧАЙ

ТАСС ХОАМ

Керда толам баьккхаб советски Іилмо. «Венера-5» яха станци Іойоссаяьчул тІехьагІа дии бийсен даьлча хана Лаьтта — Венера трассе гІолла 1969 шера 17 мае дуккхача бетташка ниіъ баь яьний планеташта юкъера «Венера-6» яха автоматически станци а.

Станци планета атмосфере чуеннай» «Венера-5» яха станци чуеннача моттигагара дукха совгІа-эшашагІа йоацаш 300 километр гаьнача. Іайоссаеш йола станце аппарат атмосфера тайжжа лохлуш яхай 51 минута. Іойоссача хана Венера атмосфера характеристикий буста-маш а доахац, уж дІахоьча космически бувзама центрага Іочутийнад.

«Венера-6» яхача станце, «Венера-5» яхачо а санна, планета тІа йихьай Владимир Ильич Ленина барельефи Советски Союза Паччахьалкхен герба сурти тІадола вымпелаш.

Советски Союзе леррагІен толамех кхоачашъеш я Венера яха планета автоматически космически аппаратаица Іомакра программа.

Венера яха планета дунен тІа эггара хьалха автоматически космически аппаратаица Іомае йолаяьй Советски Союзо 1961 шера, «Венера -1» яха станци цу планета тІа яхача хана. 1966 шера 27 феврале «Венера-2» яха советски автоматически станци Венера яхача планетана юкъе гІолла тІехъяьннай, хІаьта цу шера 1 марта «Венера-3» яха станци эггара хьалха цу планета тІа кхаьчай, цун тІехен тІа вымпел а хьош. 1967 шера 18 октябре керда тІехъяьнна йоккха ботало яьккхар советски Іилман техникай. Космически тохкамаш дІра историчуь эггара хьалха Іойоссаеш йолча «Венера-4» яхача автоматически станце аппарато, Венера атмосфере тайжжа Іорох а енна, цун параметраш бистай. Шоай тайнера Іилман хоаміаш хьаийхар Венера атмосфера физически характеристикий хьакъехьа. «Венера-5», «Венера-6» яхача автоматически станцеша дІаьо Іомаьяй из планета, лоархІамеча Іилман даннешца Іилма дІаьхий а деш, дукхагІа хьагучедаьхар Венерах вайна ховраш, керда башха-дика гІайа юкъейнхьар Вселеннех долча Іилмана. Ниъ бетта совгІа нийъ беча хана «Венера-5». «Венера-6» яхача автоматически станцеша лоархІаме тохкамаш даьд планеташта юкъерча арене хулча процессашта. Из вІашітІехьдаьннад. станцешца хаддаизен толамех буваам лоаттабар бахьан доаш. «Венера-5» яхача станцеш радиобувзама 73 сеанс яьй, хІаьта «Венера-6» яхача станцеш — 63.

Из беррига ниъ беча хана станцеш тІярча системашей Іилман аппаратурах цхьаккха дукхьале йоацаш болх баьб, станцей отсекашка эшшача боараме йІовкал лоаттаяьй. Цар маьлха батарейн дакн Маьлха тІалестаяьй, хІаьта радиобувзама сеансаш йолча хана — ирра Лаьттанна тІерзаяьй параболически антеннаш. Цу долачча хІамаша тешал ду автоматически станцей Іилмани технически боарам лакха хилара.

Станцеш тІярча ерригача системаша беча тешамеча балхо ІалашдаьІа Венерага хьоча наькъа а планета атмосфере аппаратащ тайжжа лохъялара а оттаяь программа кхоачашъелга.

Іойоссаеш йола шинна а станце аппаратащ планета атмосфере Іоессай, лаьрхІа хинача тайнера цун бийса хулча оагІарахьа. Аппараташ тІа латтача Іилман аппаратуро Іойоссача хана йистей Венера атмосфера химически состав, давлени, из мел кхьлта я, температура. Дунен тІа эггара хьалха Венера атмосфера дешдола Іилман тохкамаш из дарра аьлча цхьан хана-цун шин районе даьд.

«Венера-5», «Венера-6» яха автоматически станцеш хьаяроя пар баьча цаькъон къаьгга хьахьокх советски космически Іилмен техникен чІоагІа дагІадена, Іилмалой, конструктораш талант йолаш, инженераш, техникаш, болхлой йоккха говзал йолаш хилар. В. И. Ленин ваьча денна денн 100 шу дуза хе гартакхоачаш советски космонавтико баьккха керда тІехбаьнна боккха толам — Советски мехка Іилма-технически прогресса, цун халкъа творчески энтузиазмана бола башха-дика тешам, космически аре карерзаеча лаьца дизза дакъа.

АГИТМАССОВИ БОЛХ — КХАШКА

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна доаккхий социалистически дехкараш тІа а ийца хьинаре къахьегаш ба укх деношка Нохч-ГІалгІайчен ялат кхедераш. ХІара денна къахоз кІашка яьржача социалистически ялье механизаторашна доалача толамех дола дог гІоздоаха хоамаш.

Белгалдаккха деза пятилетка дуьлагІча шера республика механизаторашта хьалдІашка латтараш бехктохаме дехкараш долга. Уж кхоачашде атта дац: чІогІа къахьега а болх массо моттиге кхетаина вІашітІехьбаккха а беза. Цу дакъе доккхий дехкараш хьалхашка летт вай агитаторашта, политинформаторашта. Цар дош догали урауветадеш декхаш хила деза механизаторашта юкъе. ХІаьа кхаьина баккха беза берриге агитационно-массови болх.

Из гІулакх дика кхета а деш. Гудермесски района партийни организацена дертІа терка а кхашкарча механизаторашта юкъера агитмассови болх дикагІа вІашітІехьбаккхара. Кхетанца лелабу из болх шиггарча «Кавказ» яхача колхоза партийни организацо. Кхашкарча станашка гургдоачча моттигашка хьалтехад механизаторашта тІаьйна социалистически декхараш. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна яьржача ялье толамаш ееш, дахара тІахьехаш дола лозунгаш. Каст-каста араяец «Къахьегама листокаш», «Молнеш», «Крокодил» яха сатирически оагІош. Механизаторашца беседаш еш хул-агитатораш, политинформатораш. Царна юкъе дукха ба юртбоахама [illegible] десташ.

Во вІашітІехьбаьккхабац кхашкара агит-массови болх Шелковской районе а. Цигарча партийни организацеш дика терко ю агитаторашта политинформаторашта методически новкъостал лоаттадаьа. Цаоца каст-каста семинараш ю, ханнаьа дІаловзийт агІанара декхараш. Гойтара агитаци хьалхашка уттача декхарашка хьежжа каст-каста душ. Цух чулоацам тоабу.

Цу тайпара кхашкара агит-массови болх дика вІашітІехьбаьккхаа моттигаш кхы дукха а юкъа йиш я. Цхьабакъьа белгалдаккха деза цхьайолча моттигашка кхашкара агитмассови болх ледара латташ хилар. Эсала вІашітІехьъаьнккхай гойтара агитаци МалгІабика районерча «Ингушский» совхозе, «Кавказ» яхача колхозе. Дукха кхачамбоацараш да агитационно-массови балха юкъе Сунженски районерча Орджоникидзе цІерагІча колхозе. Ханнаьа «Къахьегама листокаш», сатирически оагІош араяец Ачхой-Мартана. Ведана районашкарча цхьайолча боахамашка. Цу тайпара хьал кхы дІахо ца мегаргдац.

Шенташта тоаба беза кхашкара агитмассови болх. Партийни организацеш декхарийла я кхашкарча хІара станее, бригаде агитмассови болх кхетамца вІашітІехьбаккха. Эггара хьалха теркам тІабахийта беза механизаторашта юкъе беча балха. Цар хьинар айдеш, хьалхашка латта декхарашта кхоачашдара уж оарцагІбеацаш хила деза агитаторей политинформаторей дош. Кхашкарча станашка хилийта деза дешар керда газеташ, журналаш. Агитатораш, политинформатораш декхарийла ба денна механизаторашта юкъе хила. Беседаш, лекцеш, докладаш хила [illegible] лахуигІараша кхетаеш а тІахьаш а. Къаьстта теркам тІабахийта безаш гІулакх да гойтара агитаци вІашітІехьъякхар. Из хила еза хІана хьалхашка латтача декхарашка хьежжа чулоацам болаш хІаьта уж хуунадаларга хьежжа эргайбалаш. Дукхача моттигашка цу гІуллакха йоагІаш йола терко яц. Къаьсттина лозунгаш, плакаташ хул хьалтеха доахкаш, ханнаьа араяеца «Къахьегама листокаш», сатирически оагІош. Цул совгІа цхьайола моттигаш никъсу дІаала шаха дешаргдоацаш, нах кІезига хулача моттигашка лоатташ латташ. Кхашкарча станашка нах салоІаш болча моттигашка хила деза ерриге гойтара агитаци.

Боккха лоархІам болаш да «Къахьегама листокаш», «Молнеш», сатирически оагІош ханнаьа араяецар. Цар дика новкъостал доргда ялье баьнкаряй, хьинар айдара, балха юкъера кхоачамбоацараш сихагІа дІадакхара.

Цхьаккха тайпа формализм ца хилийта йиш яц агитационно-массови балха юкъе. Къаьстта дегайт, дог чура доала деш чулбацам болаш «Къахьегама листокаш». «Молнеш» наькъа дегашка кхоачарга. Агитмассови балха моллагІа чевоприятв вІашітІехьйоаккхача шина оттаса хьалха уйла е еза. Из бахьана мел бувзам болаш а нахаьа ниита тІашаргьа, цунах къахургдар фу аьнна. ТІаккха мара пайда баргбац. Цудухьа шин йоакхе а еза агитаторий политинформаторий говзал лаккхъяра, царна пахадааш методически новкъостал лоаттадара.

Партийни организацеш декхарийла я кхашкарча агитационно-массови балха дикка терко е. Из дош каст-каста дуваа уттаде деза партокоми заседанешка, парте райкомий бюро.

Доккхий декхараш хьалхашка латта республика культпросветучреждененгта а. Цар вІашагІъехка еза кхашкарча механизаторашта лаьрхІа йола агитбригадаш. Къаьстта терко е еза цар кийчъеча программий. Дукха дика хІама карагІаьгда ялат кхедераша юкъера агитмассови болх тоабара юкъа шефера новкъостал лоаттадеча промышленни предприятешта. Цар йиш я лозунгаш, плакаташ, тайп-тайпа ниташ кийчъе, кхашка агитбригадаш ахийта.

Пятилетка дуьлагІча шера лаьхара хьувиъаш чуоцара яьржа социалистически ялье даьгІ па йолийташ. Чуйнна къахьегаш ба укх денош-ка республика кхашкара къахьегамхой. Шеко яц вай агитаторашей политинформаторашей шоай ялье хьакъхали кхедерг пахилараш агитационно-массови болх тоабара.

СОВЕТСКИ НАЬХ А ДОГ ГІОЗДОАХ ІИЛМАН КОТАЛОНО

Венера къайленаш гучайоах

Советски автоматически «Венера-5», «Венера-6» яха станцеш Венера дІа а кхаьча цига Владимир Ильич Ленина барельеф тІайола вымпелаш Советски Союза паччахьалкхен герба дІаяхийтар [illegible]

[illegible]

Венера вайна кхаьстта [illegible] планета а, [illegible] Гаттара [illegible] Венера [illegible]

[illegible]

ТІехьа тІа [illegible]

Б. КОСТОЕВ,
КПСС XXIII-ча съезда делегат, Грозненски крекинг-завода директора заместитель.

БОККХА ТОЛАМ

Венера тІа ниъ автоматически станци Іохар-советски Іилма карагІаьнна доккха гІулакх, вай мехка электроники аппаратура кердайоаккхачен технически прогресс вегІайоалачен Іилмахоша, дуккхача професси бахьна тайнаре дакъа лацарах хьахинна хІама да.

Цу гІулакхо вІалха а хоадам болаш хьахьокх дика дегнаша дувнар кІал лара йолаш, хара хилар. Шера шера Іилма карагІдулаш деттараша наьха сихеташ чу йоккха дер юхт.

«Венера-5», «Венера-6» яхача автоматически станцеша Іилман даннеших кхы а дІахьаьяй Вселеннех йола вай знанеш. Боккхача лоархІамо из ниъ бетта автоматически станцеша планеташто юкъе хулаш летта физически хулцашкахаш хьахьоакхаш дьтохкамаш. Из вІашітІехьдаьнний цу станцешца Іилман бархьана дола бувзам лоаттабарах.

«Венера-5», «Венера-6» яха радиостанцеш наьрша Венера тІа Іохоттарах радиос бах хоам беккача безаца, дегаш гІоадаьнна тІайлама уха районе беррига къахьегамхоша а аз а. Из дІа-хьа оаш, доккхал деш дуна кхашка-чаболхлоша, хьайбаш лелаераша.

Путо боахама продуктнаш йолача хьинаре къахьега деш дешлаш.

Т. АХМАТХАНОВА,
КПСС Грозненски райкома секретарь.

ПХЕ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Ленински къахьегама вахте латтача «Грознефтеразведка» треста Али-Юртовски кІоарга бурудеттача контора мастер Шуапиов Ризван керто латтача бурудеттарий бригада керда къахьегама толамаш даьхад. 3,5 эзар метр кІоарга буруш тоха дезаш ба бригадера бурудеттараш № 18 йолча скважинана. ХІанзалехьа 2497 метр буруш а тохаш, ши кІира хаьнд хьалха кхоачашъяьй цар буруш тохара пхе бетта план. Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна ба бурудеттар. И. В. Заздраньях, бурудеттарий гІоча В. И. Кулов, лаборант-коллектор Л. И. Титовенко, кхыбараш.

И. АНИН.

ХЬАЛХА ЛАТТ

Пятилетка дуьлагІча шера Красный социалистически [illegible] Грозненски химически [illegible] коллективо. Из [illegible] хенара хьинар айдена къахьегаш ба комбината балхлой. Укх бетта хьалхарча 13 ден товарах продукци [illegible] задани 107,2 процента продукцена реализаци яра плана 102,9 процента кхоачашъяьй цар. Къаьстта дика къахьегаш а [illegible] Васо Александров [illegible] Ушков Игоря керте [illegible] цехий коллективаш. Цар [illegible] даннеш 112—117 процент кхоачашъяьй. Царел дукха тІехьа ца юсаш къахьег из. Дронкина, Седякова коллективаша.

В. ДОТМАРОВ.

ТОРОНАШ ЙОЛАШ Я

Района дерригача боахамашка санна, боккха теркам тІабахийта ду кхашкара балхаш. [illegible] XX-ча партсъезда цІерагІча колхоза къахьегамхоша. ХІаьста из культураш ханнаьа дІайийна хьажа [illegible] дахад колхоза кхаш лелаераш. Района боахамашта юкъе эггара хьалха йистебаьлар уж ерриге йоасти из культураш дІайийна.

Шовбоахама культураш дІаювча а хІаьта хІанз из кхоечарга гІулакх деча а дальчча толамех района сийлен доска тІа дьккхай коммунист воза Хамхоев Алаашт керте латта трактори бригада. Аха хоагІа из санна дика бен бригадин колхозе а дукха бела.

Хьамкорха вай колхоза хьалхарча механизаторашта фу дарр гІоаьнах. Масала, шекара сонах 250 гектара тІа лаь хІийнахьа йийна баьлар хьалха латтача бригада къахьегамхой. Шинтта сица а дика лакха йолаш а ду шер цу наькъача культуранна гІулакх доре баьхам. Шекара совнах хьегІадалеха маьхаш даьхар дерригача кхаь тІа. Цу гІулакхо тера хилийтар хІаьта къегІадаш дешадено оасар ялантера долаш. Цхьан дешара аьча шоай балхаш агротехника бокъонеш дІа из дехкара механизаторша дано теро хулийтарга хІара гектара тІара. тІайнача декхарашка хьежжа, плана совгІа 80 центнер снека кхее.

Цу тайпара бехктокхаме декхараш тІаьйцад коммунист волча Дешиев Іалас кулгалдеча механизированни звено къахьегамхоша а. 230 гектара тІа ниъ дІйнаьа квадратно-гнездовой хьесапе хьамкІаш шиш агрегатаца дІайий а балина шерна Іунал до эггар уж. ХьамкІош хьагІкхне бола дуэше а царна мехкаш даьхар производственни показателешна, хІаьта хІанз хьамкІашта Іунал дарбалхаш дІахо деш ла. Звено кхашке лелаераша шоай оха кхобаш плана йосЯіа 28 центнер йолча хІара гектара тІара 40 центнер хьамкІаш хьулкхьа шоаш денна дош кхоачашдара.

Боккха теркам тІабахийта балхона кулгалхоша, специалисташа гидуарга кхеара а. Шадагъча шера из культура кхеча балха инйсденна гІалаташ дицденнадац механизаторашта а. Цулхьа 230 гектара тІа квадратно-гнездовой хьесапе йийнача гидуаргий хІара гектара тІара цхьайтта центнер чул дош деннал кхаш лелаераш.

Шоаш тІаьйца бехктокхаме социалистически декхарам кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба хІанз колхоза кхаш лелаераш, хІаьта торонаш йолаш я.

Г. ВЕДЗИЖЕВ.

КІИ КХАШКА — ХИЙ

Гонга гІолла доагІа хІанз Орджоникидзе «Путь [illegible]» колхоза кІи Іалажа [illegible] цара ба цун бос. Гуш да из «хьежа [illegible]».

ХІаьта а кІезига малх кхаьбайбелча оарцагІбаш колхоз хой. КІи кхашка «морхаш» гІетта йолаьу. Из а механизаторашна шоай лоджевазкашца уцагІухайта хи вІажараш.

4 агрегат а колхозе из болх бем. Царна юкъе белгальнний мехкагІча бригадерча трактористна Литвиненко Ивана агрегат. Цхьа йолаелча ден а бус а санна из. Из кІаьдвелча из бе дал цун гІонча Камаревцев Виктора. Денна бусе 10—14 гектара тІа хий тох цар. Из а хІана да [illegible] норма.

М. КАРАЕВ.

РУМЫНЕ ПАРТИЙНИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИ КУЛГАЛХОЙ СССР-е ХИЛАРАХ

СССР-ан СРР-ан партийни паччахьалкхена кулгалхошта юкъе барт вІашІехьа а баьккха 16 мае доттагІала визита Москве хилар Румыне Социалистически Республика партийни паччахьалкхена кулгалхой — РКП ЦК Генеральни секретарь, СРР Паччахьалкхен Совета Председатель нов. Н. Чаушеску, РКП ЦК массазарча Президиума член, СРР Министрий Совета Председатель нов. И. Г. Маурер, РКП ЦК массазарча Президиума член, СРР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель нов. И. Верден, РКП ЦК исполкома член а секретарь а, СРР Паччахьалкхен Совета Председатела заместитель нов. М. Манеску, кхыбараш.

Румынски кулгалхой вІашагІкхийтар КПСС ЦК Генеральни секретарца нов. Л. И. Брежневца, КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председателаца нов. А. Н. Косыгинца, хІаьта цига дакъа лоацаш хиннав КПСС ЦК секретарь нов. К. Ф. Катушев, кхыбараш.

Новкъосташха вІашагІкхетар долча [illegible] оагІорахьара, гечахьа дагабаьлар шинна а оагІонна хьашт [illegible] долча, Европера машари [illegible] бахьан долаш лоаттабеча [illegible] декхараш а тІехьа, дунен коммунистически болхлойи болцма а хІанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала а дешашта. ОагІоаш шитта хьежар СССР-ан СРР-ен юкъерча шин оагІорахьарча дешашка а. Цар баьхьар советско-румынски доттагІала гІулакхаш чІоагІде лаьрхІа шоаш хилар.

КПСС ЦК-ан Советски правительства цу оттадир Румыне партийни паччахьалкхени кулгалхой сийна.

16 мае шоай мехка дІашІабахар РКП ЦК Генеральни секретарь СРР Паччахьалкхен Совета Председатель нов. Н. Чаушеску, РКП ЦК массазарча Президиума член, СРР Министрий Совета Председатель нов. И. Г. Маурер, кхыбола официальни нах.

Внуковски аэродроме румынски новкъостий наиъбоахаш вар КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель нов. А. Н. Косыгин, КПСС ЦК секретарь нов. К. Ф. Катушев, кхыбараш.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ВЛАДИВОСТОКЕ КХАЧАР

ВЛАДИВОСТОК, 19 май. (ТАСС). Корейски Халкъа-Демократически Республикера цІавоагІаш СССР лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный нуйза цига баха хиннарашь тахан Владивостоке сайнаб.

Тахан Иркутске нисвув Н. В. Подгорный.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ КНДР-ера ЦІАВАР

ПХЕНЬЯН, 19 май. (ТАСС). СССР. Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный лаьрхІача самолетаца тахан Пхеньяна дІавахав. Официальни доттагІала визитаца 14 мае дешь Корейски Халкъа-Демократически Республике вахав хиннав Н. В. Подгорный КНДР Лакхехьарча Халкъа Собрание Президиума Председатела Цой Ен Гена шоашца хьайха.

КЕРДА СТИХАШ

Б. [illegible]

НАЬНА МЕТТАГА

[illegible]
Хьо [illegible] хийтар,
[illegible]
Хьо [illegible]
Аз [illegible]
Цу [illegible]
Ва, со [illegible] мотт?
[illegible]
[illegible]
Хьо [illegible] хийтар,
[illegible]
Хьо [illegible] хийтар,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ва, со [illegible] мотт?
[illegible]

[illegible]
[illegible]
Хьо [illegible] мотт?
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Хьо [illegible] мотт?
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

А. ХАМХОЕВ

ДЕКА ИЛЛЕШ

Дека, иллеш, [illegible] дуненах,
[illegible]
[illegible] чу дуина, [illegible],
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
Цар [illegible] тІа [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

В. И. Ленин вань 100 шу дизарга

ДЕГА ДАГАДОАГIАР

[illegible] СССР [illegible] Академин [illegible] член [illegible], [illegible] советски экономист [illegible] социалист Станислав [illegible] Струмилина [illegible] дуьне [illegible] [illegible] [illegible] Ленина орден, цаI Кьахьегамо Цlеча Байрахо орден еннай. Цунна еннай Пачхьалкхаин Ленински премия. Экономически Iилма дегIадоваларча доккхий гIуллакхаш чорегIедаларахи вьача дийнахь дена 90 шу дизарахь 1967 шера Социалистически Кьахьегама Турпала цIе еннай Струмилина.

С. Струмилин кхо лаьа шераш хиледелар Росси эгаре хьалхара марксистски кружокаш хьалхаь йолавнчаьа, В. И. Ленин революционер болх бе,водаькхече хана.

1899 шера Российски социал-демократически болхлой парте членалла веда Струмилин. Массехаза лаьца хиннав, шозза ссылкера ведда, 1902 шера ведда доьала деньа ваьаи, цига В. И. Ленинеца хьовьаа таьйд, юхха Парижа кхенча, В. И. Ленина аграрни дешьах лекцеш ешаш хиннача «Муьлча эрсий [illegible]» слушатель волаш, тIаьа гIа духьал шийца.

АПН корреспондента академикагара С. Г. Струмилинагара дийхар Владимир Ильич Ленинеца вIашагIкхетайн хиларах шена дуьдегIараш дуьйцар. Ер да цо дийцарг

— Цкъа хилла цa Iеш Владимир Ильичаца вIашагIкхетаи хиннав со. ДоьхIот нехьа долеш вIашагIкхийтта хиннарех кьаьстта сона дагадоагIа тIеххьара, со Парижера дIаводаш вIашагIкхийтта хилар.

КхайлагIа болх бе Росси юкъаболхача новкъосташна хьемаьл де лаьрхIар В. И. Ленина. Б. Гольденберга (Мальшмана) квартаре вIашагIкхета дезаш дар, цига кхи сахьат даьлча чуоттаргда аьнадар Владимир Ильича, вй а аерд из цийсса кхи сахьат доьлаш. Лоацача хаттарашеи меттахьа эча замечанешшен беседана кхетамия лостам а телаш, цо сиха «къамаьл деэ» аькхар юха увзалуш хиваа аудитори. Тхох хIара вар бе безаш хиннача балхаца дувзадерна тхоай йолча уьйлай хьахъелья дагадоала гIертар. Эхь кхеташ юхаувзалуш хиннараш цo дихача дегара хьакхашта боахр, сов хьакхашта хиннараш гIалат дахлараx лорабора. Оаха дуьцa тхоай дагардар цкъаза цо юкъагIдовхар, масала, е тайпа хаттар а дий: «хIаьта фу (аьргда дерга оаш, нагахьа сайна кштта хьадда хIама эттача?» Цу саьбета экзамен эдар тхогара парте программин тактикан тайп-тайпарча дешай хьахьахье, цхьаккха йиз а ца беш гучадаьчна гIалаташ дIадовхар.

ДагадоагIа сона, «Искра» оагIонца биранна а вaca, Росси юкъахьача съезда хьалхарча кампане «Искре» яхача тIехье оттара декхар сайна хьатIавцаргда из, программа хьакъехьа-цуьца барт ца кхетаж дола цхьадоа хIамаш цIендаь дIа а дохалехь, дуьца се шоь волча хIамах дуьца дагевала айса лаьрхIа.

Дешка сабаре ер тайпа хар ала мегарг[illegible]аш жоп белар сона Ленина: вай программа цхьайолча пунктиашца хьо барта вене, хьона цхьанне а тIадуьургIац из лоравеш выступлениш елга. ХIама додалар бакъехьа да цу хIамах тешеш хилча. из лоравле низагIа оттаваь ца хулаш. Дег чура а доалаш тIаккха, ца везашехь вай уйлаш лорае оттаро дог цIена нана хьалхашка вай ве дов мара кхы пайдане хургдацар. Цул совгIа программа съездо чIоагIъаь а шар. ТIаккха, съезда хьалхарча дискуссе хьа бокъо яр из моллагIча а пунктащка къовса. Из съездо вIоагIйача, тIаккха цун решенеша

дахар де дезаргIа, цхьаккха на а дуьнаш дIахо фи йола дискуссеш йита а езаргьа.

Дика дош, цу сарахьа тхога кхайча заряжа саьна, тхох хIаранеха чIоагIа накъадаьлар. Цу гIуллакхо дуккхача шерашка чIоагIхир тха аьзаш кьайкатIара партийни болх бара.

Ильича яькъа доьца а баьихха, тешаме паспорт, адресаш а доьлаш, со Парижера Петербурге вахa варавьлар. Из дар 1903 шера.

ДагайоагIа сона Стокгольм, 1906 шу. РСДРП съезд. ГIуллакх эгарe юххье деза машаре долцаш дIаходаделар. Фракцини кьестaш хилар гучадулъар дола чу хIемав тIехь. Кьоасадаш дора барт ца кхеташ долча принципиальни долчарна тIагIолла меттал, эгара лоадiм боацараште тIагIолла а.

Съезде дуьца оттаьдча кертерчарех цхьа дош дар Пачхьалкхен Думана долча гIуллахах дола дош. Большевикаша йоахар. Думе бокъошкарча халгьа ьикалие цхьаккха юкъара хIама доапаш а я, шийна тоар даш йола самодержави хьайла кхуьча кхоллар мара кхы хIама а яц.

Дума гульаега долалар вIашатIехье ца даларах, из реальни факт хиларах терра, из теркал ца йича ялацар. Большевикаша йоахар Думехи из правительстваца гIертащ хиларахи пайда вoа беза революционни кризис кIоаргьара кхоаташта. ХIаьта меньшевикаш, кадетски Думагахьа а баьнна, парламентаризма новкъе боала сихлуш бар. ЧIоагIа къовсалеш хьоадае цу лоро. Меньшевистски фракце та яьлар Думане холча тIуленка дешах йола шоай резолюци чутоххе. Со ала даккарийла ва цу съезде са хьеле позици большевикийи меньшевикийи барт хилара позици яр, аьнна.

ЧIоагIа къуьсаш йола прения чекхйоалаш революце юххерча пункта тоадар юкъалиххар из. Цу тоадара чулоацам бар хIаьз уттача хьале дуккха а лоархIамагIа дар дуккха мандатеш йоахачул вай кандидатий дикали дисциплине iaдашьр, яхаш. Из пункт дуьхьагIбараша тIанйнар. Владимир Ильич из тоадалоа тIехьe эттар, хIаране цIерах йолча голосоване «тIехьа» яха дош а оттаьаь.

ЧIоагIа къовсамаш долаадар парте аграрна программах лаьца. Ленина хьалхашна еш лаьттача национализаца яра программа

[illegible] большевистски [illegible] хьакхе хьа[illegible] [illegible] [illegible] дуь[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] хошка цар доалахьа хургдолаш дIадалара тIехьа латтар. Национализаци яра программах дукха дийнар. Башха дукха да ца йоалаш из йохае веннарар Плеханов, Къамаьлаш деш яь ерига этаьаш «йохаль» яле а. Ленина гоьйосфийн е оттаьнза из Кхаьдешах (национализаци, муниципализаци е раздел) йола съезда оаьйохае ца лоаш, шийтпроект хьаьькхар Владимир Ильича, муниципализаци «гIалатеи зеннек», хIаьта раздел «гIалате, бакъда зенне йоацаш» а лерхIаш, разделийсташ хьалхара лаьрхIар. Ленина хьалльацача «раздела» проекта тIехьа кIезигагIа бараш хиннабале а, цу тайпара, меньшевикаш котбеьлар, из муниципализацена духьаа голосовиш бар. Цу тайпара цу съезде са Ленинца цхьана цIаьнка а голосовиш е йиазар меньшевикашта дукхьал. ХIара Ленина лоаттабеча тIем тIа аз а зуьиц, хIара дегна дукхагIа лоархIар из сийлаль-воккха баьча, эгара дикагIа вола саг.

ДагадоагIа сона 1917 шу. Доавол дехьера Росси цIаренавар В. И. Ленин. Финляндски вокзала хьалхашка броневика тIара цо эгара хьалха ше къамаьл деш, цо партейне дьалхашна бера керда никъ — социализмага бода никъ. Дуккхавшта дагадоадо дар из, хIана аьлча цхьан мехка, цул совгIа цу хиквра Росси санна болча тIехьабисача мехка хIаьте а, социализм хьалье йиш да хиларах чкъара тIанйцача уьллана духьал дар из. «Эгара тIехь» дийша цхьмача догматикашта, уж кьаьстта дукха бар меньшевикашта юкъе, дагахьа хоьге Маркса аьнар, юкъара тIанйцачоа кштта чIоагIа еретически тIера валар геттара кхераме йола авантюризм я, яхаш тешаьова цар. Цхьабакъда сона сайна хетар, геттара чIоагIа тIаомаш йола Ленина алаш отташ латтача хьале шттал тешам болташ яц, аьнна.

— Фу хургдар-те фуннагIа дале из де гIертача? — аьлл, уйла йора аз. Цу воинъе моллагIа бале а цхьа мохк воккхаьа хьалхабала безаций? Росси, бокхьлдар аьлча, масее хIаманна а вокх мехаьа тIехьаьосеш я. Дуьккханена тIехьаьосаш але а, долаьча хIамана тIехьаккхаш-м яц. МалагIча мехкa корайоагIаргья дайнцига саьна шттал чIоагIа кхоташна. [illegible] летарнат? Мичара корайоагIаргья вай болхлой, салтий, ахархлой Советаш сайна шоашта тIехьа дерриги герзаца кийчденна хьаь лаьтта а шоашта хьалхашка цкъа даьнна ца Iеш буржуазни правительства Iахьал тIехьашка дийна а йола кштта низ бола кьахьегамхой организацеш? Мичара корайоагIаргья хьона артиллери, бронеавикаш, пулеметаш йолча эскара бIаьрча гарнизона тIема кийчьаь лаьтта кштта йола кхы цхьавкха болхлой парти? Юххера а, мичара корайоагIаргьа кхы цхьаьвла В. И. Ленина тIех хургдар хоаш, майра, хьалха вола пролетарски революце бьача? Пролетариата дерригача тIеме низий цаI йола фронт вIашагIтоха шера езаь, тIаккха революци хургьа. Социализм котталарах

[illegible] [illegible] хилар [illegible] [illegible] [illegible] кхачарга хьалхара [illegible] эгара тешам йола предпосылка хургья.

...1917 шера гIеттар Октябрь. ДIайолаелар вай вахара керда зама. Сона эгара хьалха дийр со чакхвалалца коммунист волга. Цхьан мехка социализм хьалье йиш [illegible] [illegible] [illegible] тIехь [illegible] дIа[illegible], [illegible] лизм [illegible] [illegible] [illegible] гIа [illegible] а хьалха [illegible] [illegible] та [illegible] [illegible] социали стически хинна [illegible], [illegible] [illegible] коммунистически [illegible] [illegible] [illegible] езар [illegible] [illegible] [illegible] чакх[illegible] [illegible] лоаттар — [illegible] коммунистски [illegible] хана деш [illegible] декхар а [illegible] хиларг кьоастадар сай дIахо дола доррига вахар.

Сийлахь-йоккха Октябрьски [illegible] [illegible] чул тIехьагIа са араз хилар духьала Владимир Ильича ше задели а телаш болх бе. Масала, Ленина [illegible] со СССР Госплана [illegible] [illegible] [illegible] юкъе вахар. ДагадоагIа сона цо тIедилла цхьа гIуллакх: кхьа хьалашка 1921-22 шера продовольственни [illegible] [illegible].

В. И. Ленина Госпланагара дIадийхараш чIоагIа доккхий дар. Бакъда теркаме прогнозаш лархIа а лоархIар, кхьа а дешар оала; из хургахлара процесса дог а доахар. Ильича хоашар кьахьегама дам бе.

Шен [illegible] бокъна [illegible] хьалхен болх болладеьхь, Ленина [illegible] [illegible] [illegible] вер тохаболийтар. Ленина Госплане дайтача цхьан письмо тIа, аьаьль са цIа а я. ГIулакх шийта дар аьлча цу шерашка кхи саг цхьан цIагIа вaxa везаш дар тхо. Из Ильича мичахьара хайндар хал сона. Цхьабакъда, со цепаьккхар сона бIарча квартира лоаьла хьела вIалла дага а доацаш цо ханача распоряжене, хIаьта из дар ше саннвар цаи хургвоалача цу сиго наьха ей [illegible] йоакхов дукхахьалоехи эгара цо деш хинадехи цхьа хIама.

КIоарга а кьаьтте а хьашташ долеш хиннa Владимир Ильич дика дог доллаш а вар. Дикхал вIалла а дезаш воацче Ленина лоаллацар [illegible] моттайтеи деш хилар, цунна гоаьма дар хиралер. Шийна цхьаккха а ца деш, шой лоттагIашта долла хIама де кийча вар из.

ЧIоагIа воинъе да Ленина эгара гаргагIа болча совета[illegible] мугIарашка хиина, из бIарга вов а цуи къамаьлага ладугIа у[illegible] хилла вай тIехь-тIехьагIа кIезигагIа бусий. Ильича цIа легедаx юнца дукха ха я. Бакъда большевистски парти хьахийна, революце хьалхача шерий ненаш генагIа ше доал къьегагIен дукхагIа езаши дагайох сона пролетариата легендарни баьрда. Эгара кIоаргагIа хьакъал хилача сега, сийлахь-йоккхача революционера, кьаьстта дог дика хиннача сага, из чIоагIа дага тоаш беш а да, сийрда образ. Шерo яц Ленина гениe дерригача дуьне а тиллера, бакъда массарел а хьолха но вай я, езаш, хIи кургйоаш, хаьшалгенай.

(АПН).

ЗIАМАГIАШТА ХЬЕХАШ

Гоутача, баьшe [illegible] йоагIача коридора чура дIачувоал хьо цIеча, сийрдача, аIаматача цIагIа. Из а центральни приборе-ремонтни масторской перевметрически участок. Цига дIачувьавшачун бIарг тIахет кштташ йолча тайп-тайпарча приборашта. Цига кьахьегаш ба дукха болхлой. Вай республикерча мехкиьтта химически мехкиьтта чакхдоалачeх предприятешта чIоагIа эшаш а уж прибораш. Из дикa кхетаду участке кхахьегаш волча хIара болхлочо, цудухьа хаиннахьа цу прибераш хилча сакхат гучa а даьлахе дIадовьхи цар.

Кьаьстта дика кьахьегаргаш белгальынний участке Шевченко Олег Сергеевич верте латта прибористий бригада. Цу бригадe кьахьегаш Iалнан дерла тIа вIашатIехьбаьккхаб, дукха кердадараш балха юкъеихуь. Иштта кьахьегаш вIаштIехьбаккхара дукхь болх бе байиаб бригадира иов. Шевченко. Шийх лаьца дукха дуьца гIера вац из, цхьабакъда, бригада-балхах ааьла-м дукха хул цуи дуьца. Массане сийдеш деардIаши ва Олег Сергеевич.

Ше хIахэ кхачашбеча балха тIа йолххa опыт я цун. Цo хьалхехь ба бригаде мел бола болхлой. Масала, нийьанца Климов Викторa болх дIаболабир слесарни участке. [illegible] [illegible] [illegible] воагIар на перевметристаш балча. Хьежар чейнальерча электронни прибораш[illegible] уалашкен. Олег Сергеевича: шийра из аIаманасаI. Цо цкъа хьеттар цуна:

— Электрика дукхаеш ве вотт со на хьо?

— ХIа а, чIоагIа дукхаева, — аьхь хетаьш аьлар Виктора.

Цох бокъонца вола специалист хургхиларах дег тийнар Олег Сергеевича. Цуина не делар электрониках лаьца дола книжка. Массехa ди даьлича гIолла

цунца ремонт е дIаелар усилитель. Дукха болх бир Викторa цунна ремонт еча гIалеш ца вела гIертаи, цхьабакъа иша [illegible] кхочанпье магазинo.

— Сагот ма де Iа, аIаманга саг, хулашкенa массава е специалист хиннабаи, хеаш цун дег тешалоре йоккха опыт йолча Олег Сергеевича. Цу дийнахь бох чакхбаьинчул тIехьагIа балха тIа кхаесвар шакхе а. Цо хьайир усилитель. Иштта аIамагIйохла еза дIахьехар. Йочча цIабольхаш дIахо йоачча хана цуьна эшаргдола литература а делар. Иштта шоай коллектива юкъе хьачувоалавир перевметристаша Климов Виктор. ХIанз 4-чa разрядах болх беш ва из. ДIадахача шера Грозненски мехкиьтта институте доша оттав.

Перевметрически участке болх беш Климов Виктор санна бараш кхы дукха ба. Цхьабакъда, цу массанен а балха гонзал йоалаьра технически прогресс яра бола никъ хьийхар ва Шевченко Олег Сергеевич. Нагахь моаллагIвале а шийн ученик балха гонзал кхаиергалургий-теш, кхаш, йоекузлаш хуле, ше юххьанца болха велача хана шийна нийсенна халонаш цунца дIайовзийтай, уж ше маьча эрайир дIахойташ дукха хьехамаш деш хул Олег Сергеевич.

[illegible] кхоачамбол [illegible] [illegible] Олег Сергеевича. Шийн балхаца бувзам бола дукха литература деш ю. Каст-каста дагавуьлаш хул йоккха опыт йолча болхлочunа, мастерашна. Нахаддаш кердадар лех. Из шийн ханнахьа производства юкъе кхуьь. ХIаьа гоpод Грозныерча еррига предприятешкара прибораш болх беш я Шевченко Олег Сергеевичa вIаматIьеллача стабилизированни источника ноккъестальа, хьалха батарея ноккъестальш болх беш хиннай уж. Коммуниста нов. Шевченкос производства юкъехиьа уж санна дола хьаьера кердадараш кхы дуккха а да.

А. ЧЕБУШЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 20 май, 1969 шо.

Пльзень — боккалга долллчу Чехословакин хьалагIа гоpод — шей доьзнам дIаьо 4 шерд[illegible] я. 1970 шу тIакхоьчаш дуьхьала Бору вахча кьузбаьхен районе кхиъаргIа 2700 квартира массехни тIиа, школа, барий бешана цу эселвин.

Сурта тIаг города Бору керлача районеро [illegible].

ЧТК—ТАСС сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ИШТТА БОАЛ АЬТТУВ

Фу де деза вай хьаьги лоиттане йоаца кхийбола продукташ дукхагIа ахара декхараш толлме кхочададара? Из чIоагIа доргхIаме хаттар шоаьгга хьалхашка оттайа Урус-Мартанна района Мичурина цIерабча совхоза 3-ча отделене коммунисташен коммунист Шанпов Ахьмад верте латтача тракторно-полеводческе бригада механизаторошен. КПСС ЦК октябрьски (1968 шо.) Пленума решенеш ца хоаь, яьда цоаш ва бальиниге а.

Цу хаттара дола жоп сихха карадир. Цхьабакъда, жоп корбар — из кертерьар дала хIаьта кертердир декхар кхочашдела иш.

Цу хаттара жоп дуьй, бакъдар аьлча, болхаш ца дьакхача дергдьа хаттаиа хьалаш дIадахача шера гуразьа аьттаэш лелорий цхьаккха аьттув боалаш хиина хилар. Моле йоча, оперативность йоацаш Iийча, дикагIа йоаш хинан таллийтача кхолчаьбар ухх шерара хьувкаьм лехара бала чешаш бейбе. Нагахьа сайна хоьа оттача хана сахьатех меттел девоех а пайда хиргахьа эцар а сихIа ца эцар а бахьан далаш лоалахарча «Гурен» ахача совхоза цхьайолча бригадашка гуразьа алаташ дIодара а аьбь ахара а хаиаш чIехьалийтаеле, из хьла йиш йолаш дацар дуккхача шерашка иов. Шанпов верте латтача, коммунистически кьахьегам бахьан даьйиш кьовсам лоаттабеча барт тийнача коллективе. Цу хьалхе коммунист [illegible] вац. [illegible] пре[illegible]стве хьакхальтте [illegible] Iеш, [illegible] дукххача хьычарна ноккъостал а ду пятилетка заданеш толлме кхочашйьяр дуьа, В. И. Ленин вьйча дийнахьа деиз 100 шу дизарe баьа боэтIича тайпара накъабахар духьа кьовсам лоаттаберий мугIарашкара шоай моттиг хьалабара.

Из дерриге а цхьадолча чесалашка дIагойтарга вай: бригаде гуразьа 660 гентара тIа дIайийна культураш кхьшеттел цу совхоза кхача бригадашкар чул а дикагIа хилар, уж тоьлуш, сихха дегIаухаш хилар, ухх шера хIара гентара тIара 26,5 центнерах кIезигагIа доацаш алат доаккхаргхилара, пачхьалкхенга алат доххара тIанйна социалистически декхараш толлме кхочашдергхилара биза тешаш дуьш хилар—дикагIа йолча агротехнически хаиашка алат дIаде хаиаш харжа вIаштIехьдьаччa бригача коллективаш кхерагIдаьхна дохьа хIама.

Бригада хьалхка цхьоттара вIарг техад дуьхача шерий а цхьан шера а баьшена, вайнагIахьадаь дIадийнача зене-горохе, подкара свеклас, хьамкIаш, ухх тойхоча кхьча культураш. Культураш дIае аьаьтта кийчдеча, бIаьстан юхье культураш дIанача, дIайийнача хIаьшта гIулакх леча балха дика кьахьегамо хьочхамаш гойт коммунисташа Эльцев Дене, Даиев Хьасана, парте бозаче Иуравьлате Сайд-Махьмада, Магомадов Вахас, Чуев Супьяна, Алдама Вахас, [illegible] боах [illegible]. Цу болаш хIара дениа 133—136 процент кхочачальо цар.

660 гентар гаргта долча лаьтта бIаьстан юхье ва культураш таламе дIайийна ахаре бригадин коллективага торе хилийтар гуразьа дийнача алоташта гIулакх дара аьттув бола ха харжа, муха тоаххоча культураша обработка яра балхаш дика вIаштIехьдахьа дIалоладе, доакхьарам кийчдара, алатаи чуэцара, кхьча сарогагIа долча балхий дешаьта уйла дукхагIа тIалхийта.

ХIаьа вай мехка кьахьегамой В. И. Ленин вьйча дийнахьа деиз 100 шу дизар лаахача производствени хьовзаманца белгалдаккха кийчуш болча хана, бригаде тIагIертта кьахьегама кьовсам лоаттабу юбилейи хьалхерча ухх шера хIара гектара тIара 25 центнер кIа, 28 центнер мукх, 40 центнер буьрчьаьха хьажкIаш, 300 центнерах кIезигагIа боацаш шекара свекла дахар, цу бригача культурай хьувкьам вовкара лаьрхIача саьлкарчух 20—25 процент дукхагIа чубао духьа.

Ухх дешашка кхоашарча стенашка, хьамайнийи сесийи кхашка каст-каста дул агитаторашн политинформатораш.

А. ПАЛЬЧАЕВ,
КПСС Урус-Мартана райкомо инструктор.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЮ

Дайха бараьхьа дагадоххийтам да доагIа Наьсаре хиьа-юкъе. Цхьабакъда, цу гIуллакхо вIалла новкъарле яц «Назрановский» совхоза кхаш леладераьта. Мухула сихагIа хьажкIа дIайийна йоаза гIерт уж. Кхашкара балхаш [illegible] [illegible] [illegible] дотIаша.

— ХIанз де ца кхийнаа тIагхьагIа Iатакьаргда,— йоах севхяьнта тIехьа а хьамашь «Назрановский» совхоза агроном Бакиев Жумас.

Лааьттанга «хазуьгIа», цунна фу ва хьажа Iешача ахардаех ва из. Эгара цун белатохамегIа дола деним да ераш. Массанахьа а кхача беза бIаре. Цу тIа шо сагота хиларах дала. КхойбIаранка дIакхачийта деза из «айкар». Цудухьа юртара бергIалаш Iаха йолалелехьа кхай тIа хул из, эгара хьалха цунна хоь бийсаш кхашка хилар, хьай иштта бохз бьаь, догIа дуккагIа — кIезигагIа мичахьа дийлхад, малагIа трактор сена лаьттай. Ахархочун профессе, ше коммунист хилара наб ейтаи цунга. Лааьтта аха лападемиача хьалларча сеготача деношка ше дежурни волча бийсашна Наьсар-Кертерча отделене [illegible] [illegible] [illegible] ве белга гучадаьлар цунна. Шедалгача дийнахь цу отделерча специалистайшта, бухгалтерашта совхоза парткома заседане чIоагIа бехк бир, дагайоча беза царгаш [illegible] [illegible]. Цига дIадаьккхар отделене из кхочаш боацар.

Иштта кхашкарча балханта мигера новкъадар гучадоаккхаш, из дIадоаккхара никъ лохаш, шона хаьагIча хила, хьажкаш тела гIертаи кьахьегаш ба совхоза кхашка кхы мел бола коммунистий: хулгалхой, механизатораш. Массане а цхьа уйла я: совхоза экономика айрна алита хьувкъач лакхбарна Ленин вань 100 шу дуьзча юбилейна накьабахьа. Из дагалеттар кхоачашдара бодабеьча къовсаме хьалхе лелаш коммунисташа шоаш. Нагахь санна цIе вынаш тIа агIащ цу совхоза кхашка агрегат бIаргайе — цу тIа вагIар коммунист волга ха хоа деза. БIаьстан балхаш дIадолча гIоне Iоалац из Дошлакъ-Юрта отделенерча Воровских Хьамхита трактор тIара. Ухх де дошка ерригача районе дIахьехийтай шийн цIи Наьсар-Кертерча отделене трактористa, кьовчача коммуниста Бедоев Хеаш-Ахьмада а. ЦаI-ах — шш норма ца ем Iовалаш из шийн трактора тIара смена чакхьаьча. ХIанз сеннка тIехьа йолаш яьжкIаш дIаюза ва из. Дукха бац механизатораш юкъе Хеж-Ахьмада санна уж дIа иштта с аш, норма фу Iуьал деза хоаш бараш. Советски эскаре хиина ва шера юкъе 1957 шера деза шоай цоэрча хальтташка уж дIахоаш, чуэцаш хьововтгIа из апал йола механизатор.

Иштта кьахьег цун новкъоста-шар коммунисташа, республиканск волча механизатора Малсагов Османа, Хаштырова Хьажмурада, Мальцева Динтрe, [illegible] -Iаьсас, кхыйаp.

Шоай декхар—болх хала хьехам а телаш дIабахьар хIара коммуниста партийни организаце цун йола керттера поручени а. Из дикa кхочаш-а то цу совхоза кхашка хIанз кьахьегаш волча 25 коммунистa. Пара хо укх юбилейни шера совхозо пачхьалкхета 38000 центнер алат доиа, аьиа, тIанйца социалистически декхар кхочаш на дича, эгара хьалха шоашта беха тIабежагIа. Планал совгIа 4000 центнер алат кхадо деннад цар. Цудухьа гIерт уж алат дIадера ха на хулла доацье, из дIадув лаьтта кIаьдагIа хилийта, кьахьегамхошта юкъера социалистически яхь шерагIа йоркхе. Цар из вIаштIехь а доал. Хьалха дIаюв культураш: горох ген, люцерна дIайийна аьна дукха ха я. 700 гектара тIа гIидуьргаш, 370 гектара тIа хьажкIаш дIайийнай.

Дуьхьала шоаи болх дика а беш кхычарна хьехаш тelарна чакхдоалаш мичaд парте барий декхар. Кхы а ха дар де дезаш. БIаьстан балхаш дIадоладалале—хьа кхай тIа балхача коммунисташта дIа-хьа бийкьар из цухь партком (секретарь нов. Картоев). Цу гIуллакха лаархIа оттаь шийн иллн а. Цу иллнта хьежжа шоий догIа бийсан кхашка дежурстве болх коммунисташ, нахаъ юкъе кхетама болх бу.

Совхоза кхашкарча наькъашка, бригадий станашка боза кийчьай гобтера агитаце средствашт. Кхашкарча балханта хетадь тIаьоханаш, плакаташ, лозунгаш, вензасаш да хьалоеха, цаI аIамнга а доийха а кхочашйорфар. ГIаьт хила йиш яц хьувкъана дар йолдача-иштта а коммунистий денаь. Цу гIуллакха сарцагIа бозх агитаторашт, политинформаторашт.

М. ЗАНГИЕВ.

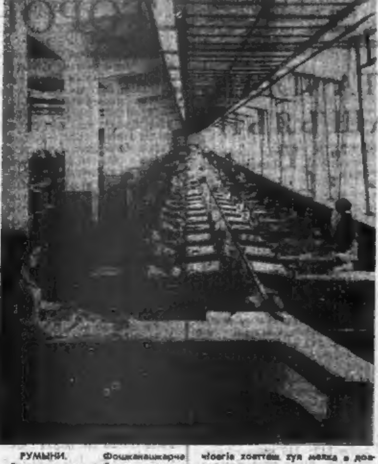

РУМЫНИ. Фошканашкарча бараьхьам деча фабрика изделене мIаича наьхен кхалнахьен костюмаш, пальтош — массанa а дике тийген мода маьккарен хул. Уж чIоагIа хоеттеш хул мелла а доавол арахье а.

Сурте тIаг йоатхье [illegible] [illegible] цехe.

[illegible]-ТАСС сурт.

НАЬХА ДЕГАШКА КХАЧА ХОВШ...

[illegible] дийнахь ца бIаь собна политинформатор из Октябрьски района кьахьегамхошта юкъе политически зиенеш йоаржаеш. Кертерча даьнье бецa опыт йола доша тоаенийчеа ба уж. ДукхагIа йолча политинформаторий бокъонца довгIаш сийду болхлой коллективашкн кьахьегамкой бахача мотгиганки.

Царех ва Грозненски депо нехьа машинист Николай Николаевич Щукин. Опыт йола машинист хиларал совгIа сакъердама собедник, хьинара политически информатор хиларах йоьа из машинистакошта.

Николай Николаевич — вагга сетуьсаш, ваьа бала тIоацаш иштта хоза наньхоехкен хул цу дегарIараш, Сов чIоагIа болхлой сай долу [illegible] [illegible] [illegible] кертIдалац.

Духхьал ухх тIаккхарча цхьабиь бетта злободневни тхеаш чулоацам болаш, сакъердаме иштт совгIа политически информаци хьий коммуниста Щукина.

Белгада довгIа цо политически информаци еча дениш 40—40 саг машиненхьхьхой, цар гIочкаш гудуьга. Аудиторе маноюча ше дуьцар кхетадергдолла, ладугIараша дикьа лаецаш вIаштIехьбода цо сий занятеш.

Информаци еча хане дукха хаттараш хул ладугIарий. Ше дийцача ладугIараш бокъонца кхайтинга белгаддiна, ринаs тIиннана йолитинформаторе сатийсаш. Цу гIуллакха ладугIараш а бар дьяьa, хIама ца лоахе-ма зама [illegible] деш це хиларах политинформатор а Надеха вар.

Иштта вIаштIехьъаьлоча политинформаце хIензарча зама хьалхашка оттадьеча декхарашта дика ше жоп даларах совгIа, политинформаторe дуьне знеиеш дIаех, цудухьа деьне хуйеш латтеча событешта тIаккхухи хила веза политинформатор. Цудухьа хIара еш ерг йоча выступленега бокьонца кийчалу из. Iоалача знанеш кхоачамбеш ца а Iеш тераме тIабозийтаьа дукха политически, художественни литература, журналаш, газеташ деш цо. Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворецо политически дешара кабинет Николай Николаевича эгара довгIа дола цIа е ювне дIаигтий,

Кхиэкхна дика болх бе Iоахарие политинформатор. Цу хьахьаьа цунна дика ноьпьестао дола сайринмаре машинаьхьа техникум тIахдика чекхьяьхаро а хIанз КПСС Грозненски горкома марксизма-ленинизма сайринмарча университете моллагIча курса деша евгIеш хиларо а.

Машиненекъе трансопорте ва кьахьегача тхьаь дишь шера тоъаш болаь опыт Iоаьай Щукина. ХIаьа шоай [illegible] сайна [illegible] [illegible] ерриг гоайа, бакъа опыт дIалу кьамaьгIа машинаьхьаечо производствени вахаре юкъе дахьа лаца болабеннача машиненекъакошта. Производствени болх политически балхаца айсе бувзаш хьеоагIа политинформатор, [illegible] [illegible] бIаргеата гуш политически дегIовоагIаш латт из. Бертайне коллектив тешх цун дIайхача деши.

— Николай Николаевич тха эгара чIоагIагIа вола идеологически фронта бIухо ва, — йоах политинформатор вуьаш депо партийни организаце секретаре нов. Рацицке, — довгIаш ду цуна доаккхал ерригача коллективне. Щукине эгара дешигIа дола совгIат хетт цунах.

Шийна тIаьиалла общественни гIуллакх деза хетаьш шортига политически опыт йаьяьаш, Iоеш [illegible] [illegible] деhэра уноло пропагандист хила безам бола Николай Николаевич. Шийна хьехамой оттодаь моллагIа декхараш цунга кхоачашдулургдаь ааьча дево бохкоеа сег тешоргдац. Иштта нана тошалдеш кьахьег сий доача машиненекъехьа,

В. ТИМОФЕЕВ.

«Доттагlа» мотт оьл Ростовски комбайнийн заводо арахецна «СКУ-2» аьхна хьортолаш чуэца комбайнаш.

Машина хьортолаш мехкатехаро цьаьйой, тlера бацаш дlакьаьстайо, тlейха бункар чу йохйой, цlагара транспорта тlе йохy.

1969 шера 7000 комбайн кечдерг предприятие.

Сурт тlе: [illegible]

ТАСС фотохроника.

ГОРОДАИ ЮРТАИ ЮКЪЕРА ДОТТАГlАЛ

[illegible]

КЪАХЬЕГАМ ХОШТА — БАЬЦАДААРАШ

Гlалахь къахьегамхой совхоз бацадааршийн lалашбара специализаци еш и № 3 йолу совхоз-бацадаарий совхоз. Реализаци ярах хьатlалоьргlаьна дерригача ахчах 51,8 процент дlалоьш бацадаараша, 22,7 процент — сомо.

1969 шера совхоза [illegible] нуьца лерхl бацадаарш 8000 тоннаган сом 2200 тоннаган кхоччаш.

Хьалхашка оттайн дехкар кхоьчашдара мел ала хьалаш дlашtlехьдаьккхад совхозе. Ерригла 450 гектар долча бацадаарш дlаде лаьрхlачa лаьтта хьалха оьла кlолгга алб, дькай, бокъона тоаль йикхай ерриге тракторашн юртбахама машинаш, мел ош шай ханахья дика товдел ду кийчдьд, ерригача тракторашта лакха квалификаци йола механизаторий кадраш кийчьаьй. Бlаьшгlуьллай лаьхара юкъара юртбахама образовани йолаш йола специалисташ корте латта бацадаарий 7 бригада. Бацадаараш кхоьчча ерригача бригадашта мел эш болхлой дlалагlтиэхий, бригадашна звенош а еш дlабийкьаб. Iаи замалахь болхлоьшна занятош яй бацадаарийн совен лакха хьуакъам кхоьбаре методаш lомайра.

Бlаьсти аьлара дерригачa кхашка шоза мискаш даьккха йа тlа. Бацадаараш дlаде обработка (культиваци) еча хана фосфорни калийни удобренеш тайсай.

lалашбергболаш хилар. Сов бола сом бацадаараш республикерча уж довхача предприятешка а кхочуш республикан торговн организацешка йохкана ялаш совдоа.

Совхоза коллектива хьалхацке дохкар оттадела lан-бlаьстал зеналахь бацадаарий дукхагlа кхеде еьпнe. 1969 шера д кхала деза уж 900 центнер. Даьр ч дергдер а муд из дохкар кхоачашдара? Совхоза сентябрь бетта 4 гектар долча лаьтта дlайийнаю Дербентски сортах йола кабуль. хlаьта дlанз дика lалгара яьккхаь дуьна лергтlа гlулакх деш да. Май бетта тlаьххьарча декьешка хьаьк-кхьаьччаьра чуьэна йоласар кабуц.

5500 квадратни метр моттиг дlалоцаш йолча ялх капитальни теплице деьасбо, бетта нарсаш дlайийна. 20000 квадратни метр моттиг дlалоцаш йолча пленочни 40 теплице кхабилагашка нарсейн помидорийн рассада дlасатlар мает бетта. Апрель бетта ерриге 4 гектар долча кхай тlа хьалха кхачаьа кабуца рассадан 4 гектар долча кхай тlа кхабилагашна нарсаш рассадан дlаеттlар. Хьалха кхачаьа сортех йоlа помидорий тlеххьиа рассада хьалкхеьай 53 гектара тlа, цунах массаьрка моттиге 30 гектар соьгlа долча кхай тlа рассада дlаьoргlа машинаша дlаерlай.

Ара туькхьаьра кхай тlа сан-[illegible]

пов. Сулбанова Аьсет. Ишах долча лаьтта 9 килограмм соьгlа нарсаш кхеьль Марченко Юлия, пленочни теплицашка нарсаш гульаьра план 128 процент кхоьчашаьль Атаева Алпату, пленочни теплицашкa нарсаш гульаьра план 200 процент кхоьчашаьль Далаева Анастасия. пленочни теплицашка помидорийн гульаьра план 160 процент кхоьчашаьль Салоева Аьсет, помидорийн гульаьра план 150 процент кхоьчашаьль Сколыжкова Дарья. 1969 шера ерриге пленочни социалистически декхарш кхоьчаш а тlеэхкхоьчаш а дай бола дукха кхаш болхлой.

[illegible] кхай тlа бацадаараш кхедеш бе шой гlулакхе тойаяьчаш. 7 шу соьгlа ха я лакхагlа класса тракторист-машинист пов. У. Калаева бацадаараш кхедеш вола. Из ве рассадаш дlаюш йола машина эргаьккхь тоа а яь, бацадаарий культурай рассадаш машинаца дlаюш вер. Из бахьан долаш цхьаь гектара тlа бацадаарий рассада дlайоьгlара хьега кьа 4,4-ааа дlаэсагдендан. хlаьта дерриге а лаьохlача цхьан гектара тlа хьега кьа 54 процент оьшийнаш. [illegible] бацадаарий [illegible] дlаэдча сеялка а.

14 шу да звеньевая пов. Стадеревская Екатерина Васильевна бацадаараш кхедеш болх беш йола. 1968 шера цо дукхахьа къамел латтача шай звеноца 10 гектара тlа [illegible] хlара гектара тlа 370 центнер стандартни помидорий кхийна.

Звеньевая Чеснова Татьяна Васильевна. [illegible] бацадаараш кхедеш болх беш бу 7 шу ду. хlаьта цо а массайа шай звеноца 1968 шера 5 гектара долча лаьтта хlара гектара тlа хlара 243 центнер нарсаш гулйир а план 162 процент кхоьчашъя.

Лакха квалификаци йола бацадаараш кхедеш кадраш ца тоьаш ю совхоз. Ерригача совхозе бацадаарий кхедара план схьэхоза массааьрка болхлоьа тlеэхкоьчашьньа [illegible] кхаьна а хурш сабра тlехьахьтача да, кхоьчаш тlехьаь бацадаарий болхлой а шаьна хоза лоьхуш лама дlаерахь долларх.

А. ИБАКИН.

Грозненски № 3 йолча совхоз-бацадаарий совхоза партоорга секретарь.

[illegible]

ГОВЗА МАШИНАШ

Грозненски «Электроприбор» хьачой завода коллектива арахецна тайп-тайпана ротационни электрографически машинаш (РЭМ), маркасан рукаш, кхийола продукци вай республике кхачча ца lеш, вай мехкарча дукхачу моттигашка кхоаш. Цхухуьа вай мехкарча дукхачу lилманахьама институташка, организацешка, лабораторешка, предприятешка йоьзаш чlоьгlа хоьттанаш а цара арахоцу дооьрзlашe машинаш.

Уж дукхагlан [illegible] пятилетка дзьлагlие шарe план толлмина кхоьчашъяра тlаймиш социалистически декхарш ханал хьалха кхоьчашдара кхьаьна [illegible]

[illegible]

ЛЕРХlАР КХОАЧАШДЕРГДА

...Шайха майски ду. «Грознинефтестрой» № 7 йолча СМУ ахчалагlча участка гlишлон площадка йисте мугlарах латт массеха дахчан бухка. бытовкаш. Цар чу хlана луь, балха бирахьа хуьц, салеl гlишлоне ераша. Бытовкашна цlена а плакаташ, лозунгаш, стендаш, кхьа йолу гойтара агитаци я пенех хьалтеха, ловзае шашкаш, доминош. Цхьан бытовка хьалхайна доьлл хьоккамеl Доска. Цу тlа бригадай цlераш, бригадирий тайпан цlераш я. хlаьта хlараделла дуьхьал латтача цифраша хьагойт апрельски план бригадаша 130 процентал чуьхьаьльa йоьцаш кхоачашьаь хилар. юкьера ларьхlача хlара гlишлонхочун дийнахьаре аьлпа 4—5 сом хилар.

Гlишлон участка начальник Хамаев Супьян чуволча бухка вий йийла а. Чуьйна къахьтаьшна хьежаш воллар ша тхо дlачулаьннача хана. Дlа-юха меорал а хьаьта тхо нlаьмх дайзачул гlехьагlа Супьяна йоах:

— майски план тlехкхоачашьяра а мел эшар делаш да тхоь, хlаьта йиллача хана хьалха обьект дlа а дургьа вах.

Дог тайша волаш ду участка начальника из дош. Планах июнь бутт чаккхвалам йистелккха еэн ба гlишлойгьераш шоаш хьалхьем йоль объект — электрофицированни очистной установка (ЭЛОУ). Из а Грознерча внешпаловчин канализационе шоьлагlча

[illegible]

ДУКХА БЕЛГАЛОНАШ Я РЕФОРМА

Ер кхоалагlа шу ду тха мехкаьтта промысловн управлене мел йола производственни участкаш кердачу экономически системах болх бе йолаенна. Массаьа а сийна тха къахьегамен аллаьх отдело а вlашкlехьаьлькхаар кердача [illegible]

Тха управленe дукха ба малчa моттигайшка дуьйцача неорганш болх а бaь, хlахьa мехкадатте дикда бахьна мах, хlаьта а уж вай дуьнца выслуга далахь доле 3—5 шарашка ухкар уж къахьегамца хилaрах вознаграждени ва [illegible]

[illegible]

Коми АССР. Къилбаседа а кхачай бlаьсти. Шех мукъадаьннад хий Сысолен Вычегдан. lай кийчъаь ху йоьдаьнашй хин тlа гlоьна.

Сурт тlе: [illegible]

[illegible] кийчъаь ху.

С. Губкин сурт.

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»

3-гlа агl. [illegible] 1969 шо.

Доазол дехьара

СОВЕТСКИ IИЛМАН КЕРДА КОТАЛО

СОФИЯ, 17 май. (ТАСС). «Венера-5» яхача станце планеташта юкъера никъ толаме чакхбаларах хиина хоамаш болгарски кепайоазош юкъмоттиге латт. На событи газетий оагIош тIа йоаших бокххийча болгарски Iилмахоша, Советски Союза кердача эпохальни толамо! яздy «Народна армия» яхача газето, гIадбилгаб деррига дуне тIара тешаме нах. КарагIдьиначa цу хIамах доккхал де йиш йолаш ба советски нах.

Советски Iилман техникая кердача толамо, язду В. Хонстова «Земеделско знаме» яхача газета тIа, къалытта бакъду советски космонавтика кхоачашъер кIоаргга Iилмани декхар кхоачашдара тIеерзаяьи программа хилара. Цо баккхача хIара гIано керда хIамаш гучадовх адамашна.

Цеповахь планеташта юкъе лелача советски станце Венерага бихьача наькъе, белгалдоахь физико-математически Iилмай доктора К. Серафимовича «Труд» яхача газета тIа. На я езача ракетоносителех пайда оцача, космически арене йолча хана станцегара хьал хара техниe, царна гаьнара радиобувзам лоаттабелга Iилмашeча Iилман техникаи ниъкха керда котало. Вай доггоах, «Венера» «тайпаех йолча станцешна уж вир эксперимент яьчух тIехьагIа дукха лоархIаме, хIанзалца довзанза хинача планета Iаламах дола дешаш въоастадергхилара.

ВАШИНГТОН, 17 май. (ТАСС). Советски Iилманеи техниканеи карагIдьиначa кердача баниха-дикача хIамах — Венера яхача планета атмосфере планеташта юкъе дола «Венера-5» яха станция тайжжа Iодоахъяларах бола хоам укхаза сое тIехьа хьакхачарах Iуйрийна арадувлача вашингтонски газеташ тIа баккха кхензар. Цхьабакъда, цу хьакъехьа столице бахача лахага дIахкхайнадир радиом телевиденеи дектораша.

Сайрийкарча «Ийвнинг стар» яхача вашингтонски газето ма ираа кепатехар советски автоматически станце беча наькъага хьежаш хиннача «Джабреал банк» яхача английски радио-обсерваторера аь Ассошийтед Пресса корреспондента репортаж.

Ассошийтед Пресса агентства белгалдоахь, «Венера-5» бекъал дина кIаьила Iохеаяре цIаькха а бакъдир космически аре таххара дакъе хьалхара моттиг Советски Союзага хилар» яхаш.

РИМ, 17 май. (ТАСС). Венера яхача планета атмосфера чу лькнай «Венера-6» яха советски автоматически станци. Iойсселен йола аппарат тайжжа Iолохъелар — телетайпе гIаала цу тайпара «молни» хьекхайкаьй тахан АНСА яхача итальянски информационни агентства.

Агентства белгалдоахь, планеташта юкъе лелача советски автоматически шип станце толаме бахникъ а Венера яхача планета атмосфере пар дохь тохкамаш а «IадьматIе бокха Iилман лоархIам болаш хилар».

Кердача тIехьдьиначa йоаккхача советски космически экспериментах тахан эгара лекагIа бIаргагтегIолчача моттигашка доаш бу деррига итальянски газеташа. Хьалхарча оагIош тIа кепатеха «Венера-5» яхача станцеша бихьача наькъа траектореш а тIайолаш дола сурташи чертежаши.

«Корьере делла сера» яхача миланский газето белгалбоакх кердача советски космически эксперимента бахьна «биззa толам». Римски «Аванти» яхача газето язду, [illegible] мос карарзачa керда йоакха этап чакхъьккхай», яхаш. «Хьалхашкахьа керда тIа бахккхаб космически аре тохкача», — язду шиъ арIанна «Стампа» яхача туринскй газето а «Унита» яхача газето белгалдоакх, ниьха кулгаша хьаль аппараташ хIана шоалагIа бIаьш миллионаш километраш наькъа а яха Венера яхача планета атмосфере тайжжа чуесса хилари моззе а уж советски производства машинаш хилари. «Паэзе сера» яхача газето, кхыча газеташ санна, эксперимент ма ирра да а еш, белгалдоакх, цу тайпара тохкамаш лоархIадараш советски специалиста къаьстта уйла тIайохийташ йола автоматически средствош хара ца хилар: царна хара лагардаш сагаra лалургIоаца температурни кхьелаи хьалаш доача чухкача. Венега, йоах дIахо газето, советски космически программе кхы кIезигагIа йоалаш уйла тIайохийт тIаьагIаш саг а волаш космически кемаш сигальхийтаре а.

Ден дола къаьмы, язду миланскй «Джорно» советски космонавтика бокхача толамах да».

ЛОНДОН, 17 май. (ТАСС). Английски газеташа язду космос карарзачa Советски Союза керда карагIдьинарашe, — «Венера-5» «Венера-6» яхача станцеша планеташта юкъе толаме наькъаш дар десам гIоадахь хилах.

Газеташа лекагIа бIаргагургдала моттигаш еннай цу чолханерча космически экспериментах дола хIамаш ма дарра хувцаш долча шоай московски корреспондентий хоамашта.

«Дейли телеграф» яхача газета Iилман обозревателa язду. «Венера-5», «Венера-6» яхача станцеша толаме наькъаш кара американашта гаьга совле эрсашкхаьа хулийт планеташта юкъе тохкамаш дара дакъе, яхаш.

«Дейли экспресса» белгалдоакх, «Венера-5» яхача станцега Лаьттаи тIа IотуйIолалургIола даннеш Iилмала бахтала бокххача лоархIаме хургхилар. ХIаьта Лаьттан тIа дяха муIгIарера элашаш, язду газето, цендахьах Лаьттаниь сел гаьнарча планета атмосфере планеташта юкъе лела станцеш тайжжа дехьилара факто ме, царна бокъе еннай ма вIашттIехьдаккха мега эрсий Iилмахой даькъала буаца.

МОСКВА. Советски лор Юрий Сенкевич—норвежец Тур Хейердалан керте а волаш Къилбаседе Африкера Централни Америке гIоргдолча папирусах дьича доакха доацуче «Ра» яхача кема интернациональни экипаже верай член цаI ва.

Юрий Александрович — тIема дийзе наькъеаво ва. Цхьа шу дьаякхад цо Антарктидерче советски экспедицеце волаш.

Сурта тIа: Юрий Сенкевич цIий шарерe СССР летчик-космонавтага Егоров Борисага «Ра» яхача кема дагь петрус дIаьохкаш ва.

В. Черединцев сурт.

ТАСС фотохроника.

РСФСР-е ХУРГДОЛЧА УКРАЙНА ИСКУССТВАШ ЛИТЕРАТУРАШ ДЕНОШКА КИЙЧЛУШ

Шевченка цIерах соаIа ю а «Большевик» яхача массови заводе культура Двореца хоровой капелла вIашегIьелла. Шей гаьзага дийнна профессиональни коллективаш зишнаIе яц ца. Украински ССР заслуженни хоровой капелла яз цIи тиллай цунах.

Сурта тIа: капелла иллии оалача хана. Художественни кулгалхо УССР заслуженни артист А. Ю. Тетровский.

А. Поддубни сурт.

ТАСС фотохроника.

СПОРТ

«ТРУД» ДСО ПЛЕНУМ

«Труд» ДСО республиканский Совета пленум хилар укх деношка В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце. «Мехка физически культуреи спорта хьы дIахо дегIайоаларах» КПСС ЦК-ии СССР Министрий Советеи сопак кхоачашбарах доклад йир «Труд» ДСО председатела Г. И. Кочконьдо.

Пренешка къамаьлаш дир гереда заводийн дукххача учреждений кулгалхоша. Цар массане а шо-шоай предприяте спорт дегIайоккхара хьекъехь де лерхIанох дийцар.

«Труд» ДСО организацешка бехк бола спортивно-массови болх кхи дIахо товбере хьакъехь сопаш бир пленумо.

О. БАЗАЛЬКОВ.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» ЙИШАР

Футболах ловзаш СССР-е хьалхара моттиг ийкхара «А» класса шоллагIча группа кхоалагIча подгрупа шиъ команда аргIанара матч хилар самардийнахь. Ростове моттигерча «Россельмаш» командаца лайзар «Терека» футболисташ. Цига счет 0:3 йолаш вайбараш ийшар.

ЯИГА АТЛЕТИКА

Нохч-ГIалгIай республика хьалхале яккхара яйгача атлетика яхьаш хилар укх деношка С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе. Кагийнах а мехкарий а ийурие 150 совгIа спортсмен вир хьекъехь дакъа лоацим.

Дика хьокхамаш гойтар шига горОНО спортивни школерчар 17018 очко а йолаш хьалхара моттиг яьккхир цар. Царна тIехьа «Трудовые резервы» спортивни общества команда. Цар я 16271 очко.

О. НИКОЛАЕВ.

ЭГАРА ХЬАЛХА ЧАКЙОАЛИ «МАЗ»

Израильски агрессия деннча лулам дьаьна доллашехь, экономика дегIайоалаш, бокхаьа печакханекам сектор чIоагIдеш, чIоагIа тIаIерта бола бу ВIашагIкийттамэ Iарбий Республика, заводаш, декьара централш хьакъеча, даьсса дада аьттош наравдаранa, геолого-тохкама болхаш доча доаша технико-экономически новкъостала лу Советски Союзо ОАР-а.

Дукха ха йоацаш со хилар республике эгара йоккхагIа йола гIишло — Асуане сунт еча.

Асуане дика даьнна: хIана ноябрь тIахкечаеца маьлха отуте гIуълг шоеттаьа градусал лоалургбоа.

Бакъда, нитта йайхь йоллашеха бола кхоамаш ба. Дуне ка йоацаш укхаза кхы цхьаькар а белгалкьаха хабыти ишар: пашеах оттада махкаро лаакхьача сунта лекхалег тIа гIоала дIаекхар эгара хьалхара автомашина. Кердаи нитъ хьабелара сий дир зилише кийчьыыз 25 тонн мукь кхухьеча «МАЗ»-а: Мински автозавода автомобилаш Хеопса ирсема йолча вуриайта пирамида миссал бокха йол сунт йоалаш боакхарий нертера транспортни средство я.

Цу тайпара, Асуане гигант проектах оттадеча боарамаш кхьечаи. Лекха сунт Зазари 600 метр йIаьхе а, цун кIийлен шорал — 980 метр, лекхал — 111 метр а. ХIаьта цул деньегIа бокрIха уло Iалалмите боакха Iам «Насер (котало) аьна цIи тиллай йол. Цун дIоахал 500 километр, шорал 11 километр я. ХIанз на ах шерe хьелбизе бац. Цхьабакъда тамна дац проектах ньча белгалонца кхоачеш хий хьелъейлургдола да, тIаккха ОАР эгара в йоккхагIа йоле гIишло аь йисте ергьх. Советски эксперта К. И. Симонова дийцар:

— Дояла хIама графика лелаш да. Сунта юкъ папаергйола белхаш чакхдоаьна летт, шерра даржеш да отделочни белхаш. Гидростанце аяя агрегата промышлении ток лу. Укх шера царна тIаьхьаргьа цхы кхо турбина а. Юкейнса кхоъ — монтаж еча мана. Кхы цхьарка а шу —Асуане комплекс йизза бокх ба йолалургъа.

А. ЕГОРИН, АПН шйбир.

Асуан—Каир.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

МАШАРА ПРОГРАММА

Дунея общественноста теркам хадлонна тIауза Парижерча йиъ оагIорахьарча совещане Къулбехьен Вьетнам мукъаккхара Къамаш фронте еннача предложенеша. Вьетнамски проблема массе оагIорахьара нийсхонца къовстаярга бола никъ хьабеллаш йола фронта яа керда инициатива шерра хьаллоаш Вьетнама къулбехьа а къилбаседехьа а. 10 пунктах латтачa НФОЮВ планa тIа я политически дараш саниа кийтта тIема а дешаш чулаьваш йола принципиальни положенеш, аьшоккх Вьетнамера хьал машара наьъъанца дерIадаккхара чакхдаха дола хьалде гIулакхаш.

Белгтала аьча, плана тIа хаина йола коалиционни правительство вIашагIйоллар духьа машар, хоIам, нейтралитет бахьан долаш къовсаш лоаттабеча Къулбехьен Вьетнама тайп-тайпарча политически низашта юкъе переговораш яра торо. Шоай бIух агрессеса гIолларча американски союзникий бIух цIенбар а хьакка тайпа бахьанаш ца уттадеш а Къулбехьен Вьетнамера арабаккха, питгара шоай базаш дIаяха еза США-с. Парижерча НФО делегацеа керте латтачун заместитель йолча, Нгуен Тхи Бинна хьаккайкадаьчох, фронт дукъала аш Вьетнамера кхыча мехкий бIу арабоаккхача дувен халкъашта юкъера тIахьежам оттабара. Къулбехьен Вьетнамерча вьетнамски герзашцарча низий хьакъехьара дош вьетнамски оагIонаша шоаш къоастаде [illegible].

Париже вIашагIкхийттача совешанерча НФО делегацена керте латтача Чан Выу Киен белгалдаьккхар, фронто шиъ предложенеш «Вьетнамски халкъов деррига дунен халкъашен сатувсарга хьежжа переговорашка хьалхашкахьа гIа баккха совешанега йиш хилийтар духьа» еннa хилар. Кхыча мехкий обозревателаша уйла тIайохийт Къулбехьен Вьетнам мукъаиккхара Къамаш фронте хьоттаеш йола машара программа нийссен лоархIанен маIан долаш хилара. Цу плана раьза хинна ба американски общественноста дукхала оцалаш а. Къаьметтох «Нью-Йорк дейли ньюс» яхача редакционни газете а лоархI ца дIахкхийсачара арадовлара» майса лоавш.

Цхьабакъда, хьагучох, дIахо а парижски переговораш йIаькъяра, Къулбехьен Вьетнамера американски агресси лоаттаьара новкъа гIолла аха дахархIа а, а США правительство. Белгтала, кхна тешаш ду, ма дарра аьча, ез агресси бехказа кхахар тIа, агрессор а по гIелал кхьаш вар а цхьан мугIарагIа дIаоттавe гIертаи, кхы бахьанаш а ца лехаш Вьетнамера США бIу арабаккха ца тугаш хилар тIа соцаш долча, 19 мае президента Никсона даьча къамаьле.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАЛХБУЗЕН ВАЛЮТНИ ЛАЗАР

Малхбузехьарча финансисташта хала дар дIадаха кIира. Са нетта дена цхьа юкъ лаькхачул тIехьагIа юха а хорш аха йоллеинай валютни биржашта. Юха а девальвани хилара кхерамa кIал ниийсделар французски франки английский стерлингий фунти.

Хало тIаоттара кертера бахьан хилар де Голла французски президента постера, отставке ваха соцам бар. Биржеви спекулянташ коргагIбахьабар фунтагIа хуне а французски франкала девальваци ергьяи аьнна де Голла денна лаш Франце кхеачаш ма тнгараx болча кхерамо. Нитта хетадаларах а яхачеи хилар цуxа ха йоацаш а. тIехьа оцо хинна Франце дошох чIоагIача валютан запасаш биржени спекулянтеш бахьан лелаш лай машерг сапна яша йолаккхара.

Стерлингий фунта мах байбаьарца белгалъяьлар лондонски биржа. Бирша хьалъьеккха чудаьржа фунташ айлакза на йолаш яр английски банк, на бахьан делаш дошен валютан резервай доккхагIа дола дакъа хоа деш. ХIаьта мехка дошо запас-и 1 млрд. стерлингий фунтал тIех мичай, лоалца хамаш елашш доазол дехьара нIаьд декхарой 3,5 млрд. стерлингий фунтал тIехдьиначa нетте.

Къахьара декхараш тоьха хамаш гIехьайоахнаген 1 млрд. доллар кхерна декхар оцштен вIашттIехьдаларгa дог доаташ дувен халкъашта юкъерча валютни фонда кулгалхоша переговораш яра Нью-Йорке кхача сиxейр Великобритане финансай министр Дженкинс.

Цхьабакъда, керда декхар дахара тIадоккхаре дола ЙIадьмите низьала декхараш хьалкхашка оттадар дунен халкъашта юкъерча валютни фонда. Масала, фунто гIагIертта дIадех турпа гIулакхашка дIаукхийтар дIахо оцнергдола гIулакх Англе делла, хIаьта на дем хилча керда валюташ Iотатоха еш, дIахо кхы оцха на долийташ аладри сокидо юза, хIамай ппальаш дахьаш, официалнe гIулакхашта дIаьена дьча кIезигде леза.

Валютни хорш еначa хана лелам делар кхерам бола дакъа кхоач ФРГ-ега. Укх тIаьххьарта шераша хIараьаькина марка ФРГ экономически экспансе средство а хина дIалтийн. Бокъо, пун мах лайггара лохбаь а лоаттабеш, арахьарча рынкашкарча шиай конкурентий къамаргаш Iуда. Маркана девальвани хинпай яхаш арадувлача хабарамаш хьалдьоеш йолча валютни хорша кIокхоста лора биржашка эша хьа на кхоачыш молагIча кхыча валютана хувцаш дIахийлра, хIана аьча дакхбаш торлуш болча марка цкъо шоай доалакъа уж йолаш барашта алсамe ахча лургдоладаь.

Цхьабакъда, бонски правительства хьакхайкадь, марка мах лакбе ше лага на хилар. ТIаккха цIи яьча санна сала Базеле гулъьча централни бенкай управляющей совещане лабдIад спекулятивни валюта ФРГ-ера зe хиннача меккашка ехаьйохьийтаргйоаш дола гIулакх де.

Экономисташа хьакхайкаду, чакхдьачча гIулакхашта хьа цхьан юкъа шиъ нетте лоттадара новкъостал дан мара кхы хIама дерг на хилар. Кастта кердa хетаргахьа, кхы а чIоагIагIа, валютни хорш йоагIаргьяь ала а дий.

НИИСХАЧА «ДОКТРИНАЦА»

Кракен Камбоджан правительства ГДР дипломатически бакъонь тIаапаро йоалаьчо чоадах цхьа бахьан нетта ена Бонн ды къувкъадеш. тIоа сеташ хьуна: камбоджийски столицера цIавийхав ФРГ посол, малхбузен германски экономически новкъостал, хоргдоаш соцадьа Камбоджана.

ФРГ дола ду гIоазраш карагIа сендуха дацпа дуна хала дац. Бонн неменки халкъа хьалхара ше цаI вакал а хиина дIаетта гIертаха дарe уллаш йола воча оагIоpaхьара цIи хеза «Хальштейна доктрина» цхьакханахьара а аккхай. «КхоагIа дуне оалаш долча ФРГ-ес ен йола ншани меллуш йоагIаь. — Йоах Кракен Камбоджак дьор кхыча азиатски африканкеки пачхахьалкхенаша а дергза аьна хеташ «Альхейшен хандельсблад» яхача голландски буржуазни газете. «Шпандауэр фольксблат» яхача малхбузенгерманеки газето ФРГ правительствана мегаду дуненах «ше хьийрабдаккхаш» йолачa мехкага из на дийтар духьа шиъ за аькxа аьина «доктрина», «арайохийтадга».

Кракен Камбоджан бохь соцам — Германски Демократически Республика дунен халкъашта юкъера гIулакхаш чIоагIдара дола керда тешал. ХIанз 13 мехкаца дипломатически гIулакхаш леладу Германски Демократически Республика, 20 мехка представительствайн генеральни консульствайш е правительственни зарна тIа торговни представительсташ а цу.

Дунен халкъашта юкъерча 240 организаце член я республика, дунеи тIа эгара йоккхагIа болча промышлении итт мехка юкъе а. 110 мехкаца, цу дакъе формашна на бакъонь тIаоаш лоалачайн е, торговли лелаю ГДР-е.

Хара из аьи йоацаш ГДР-е лоалача экономически политически толамаца деррига. дунен тIа тIо-тIа чIоагIагIа дIадех республика. дунеи халкъашта юкъе правоши бокьонагIа бакъонь тIаэмага. На проблема къаьстта лоархIаме я хIанзарча Европана, хIана аьча цхьатарарча бокъонeх ГДР-е дакъа лоацаш. на хилча цхьакха тайпа европейски кхерамзаш система хила йиш яц.

ХIанз е тIехьа ГДР ООН-е дIачуэнацара тIаапаш яц. ВIашагIкхийтта Штаташ. Малхбузен Германи. цар ферзонаш. Йоккха шейх хила лелаш ГДР уIаацара духьала бараш шоай дийцача «доктринашца» ноабмараш хIана хургIоьна хара.

А. ПЕЛЕВИН,
О. ПИЖВАРОВ,
С. ИВАНОВ.
(ТАСС).

ДИКА ДЕШАШ, ВАХАР ДОВЗАШ

Калтеречин юкъерта школа комсомольски организацена чувеагIа 170 эзамта саги йоIи. Берашта дешар хьехача а царна кхетал луча а хьехархоша дика новкъостал ду цар. Итта вIашагIкхийтта лах ба цу школа комсомольски организаце комитетера барам. 11 саг ва уж. Царех хIараннe шиъ къаьста йола балха сектор я. Кхирацхьа, ерача дийнахь, заседани хуа комсомола комитета. Цига душ дешара дешаш, белгалйоах бе бехача балха планаш, къаьст къаьстача сектораша баьча балха отчеташа ладувгI. Царех эгара кертера ар дешара сектор я.

По хьаьлй «сихха новкъостал» зора отрадаш. Цар членаша, новкъостал ду дешара тIехьабусараш хьалха бахара.

Деша ца кхуьш хилар дIадоаккхаш лоаттабеча къовсаме доккха новкъостал ду «Дешара тIехьа» яхача школьни пенгазете. Газета тIехххьарча колонка тIа агIо еккъа беракга. дешара тIера бузлараша, шоай йоахарашта духьалара сатирически заметкаш, суртaш, цар эхь хетача оттабу дешар зертIа ца дешараш.

Дикка моттиг дIалоаш пенгазета тIа активисташа еча выступленеш, цар тIа дуаш деша ца кхуьш хилар ниита дIахоаккхаргда, зикa деша а цу хана обществени вахара юкъе дакъа лаца а кхиита бхуарга.

Дешара ди йистелъьача бераш сихлац цIадеха. Дукха йовзие а уйла тIаоаш а да дисса сакъьташ иллп ала; халха вала дохрашта. Цу хана йийна боцъе а культурамассови сектора.

Дукха гIулакхаш да хIана. Гаргa гIоргаш лате В. И. Ленин шо 100 шу хура да. Баьчча вахарах, цун революцени гIулакхах лаьца дукха литература йеша яла, кинофильмашка хьажа бера. Цул тIехьагIа школьни художественни самодеятельноста йоккха концертни программе оттора.

Бокха организаторски бала бу физкультура хьехаш вола Максим Бабаевич Фатуллаев керте лаьттачу спортивно-массови сектора. Укх шера школе футбольни командо хьалхара моттиг яьккхар райоиерта командашта юкъе, кубок а йоаккхаш. Кхалтохаргах дика латаш хиларах цIи хезай Нохч-ГIалгIайче ялсалагIча классе деша вагIача Тапчаев Висхана. Тенниса хиннача республикански хьурига районе цIи дерзеш хиннай Далкисултанова Кхокха, Ахмедханов Муса, Ахмедханов Усам. Туризм езарашa кIеинга походаш лаьп. Граждански СийIахь-бокхъ Даьхене тIемаш даьча а хиниб дешархой.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалан Грозне хувцалуш моркаш а йолаш, йоачаш а йоалаш ха хила тарлу. Малхбоалехьара лаьгIо, гIаьпхьачи боарзча кхоачаш мух хьекхаргба. Температура республике гIоала 22—27, Грозне 23—25 градус йIовхал йолаш хургъа.

ДIахорча шин дени шой йуxх хувцалуш моркаш а йолаш, цхьанийбоина чоттийшна дика йоалаш да хила тарлу. Мух аьхь гIаьпхьача бIоржага доалаш, хьстамаш хувцаш хьекхаргба. Бийсанара температура 9—14, денош 25—30 градус йIовхал йолаш хургъа.

Метеостанци.

Нуралиев Ханпаший цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театре
Лермонтова цIерагIча театра здани

24, 25 май ПРЕМЬЕРА	24, 26 май ПРЕМЬЕРА

ВЕШТО

яха 2 актагIа йола романтически драма
Пьеса язъяр М. Сааилов
Спектаклие дIайолалу 19 сахьата 30 минута яьча. Йиетаи лохкаш да Нуралиева цIерагIча а Лермонтова цIерагIча а театрий кассаша.

АДМИНИСТРАЦИ.

ГРАЖДАНИН ТЕРКАМГАЙ

Нохч-ГIалгIай Респотребсоюза заготовительни организацешна лаьсса нетте 1000 доара хорда хьабаьна саьмарсаькк йIобертгIа стандартерчух килограммах 30 кеппиг стандартни бовкачуб килограммах 30 кеппиг дала.

Саьмарсаьх бокхарий лоттув дакагIа хилийтара приемни пункташ хьоалларгIа саьмарсаьх дукхагIа кхабеча моттигашка.

Саьмарсаьх бокхарна дувзадена хаттараш де лезаш моттиг хула шоаш йахача йолча райзаготконтораша тIо.

Респотребсоюза заготовкай Управлени.

КЪАХЬЕГАМИ КАПИТАЛИ

Капитала мехкашка дIахо деш латт классови тIемаш. Къахьегама хьалаш тоадар, алапи лакхдар, профсоюзаш бокъонаш шерьяри гаранти — уж да къахьегамхоша дIадеха кертера дараш.

Дукха нах юкъе бола забастовкаш ю укх деношка Итале. «Унита» яхача газета арадаьккхая иза бешболча предпринимателашта духьалара къовсам лакхбара беррига итальянски къахьегамхой тIахьекаш Римски Лацио областеи къахьегамхоша даь кхайкарал.

«Нах балха тIара дIабахар хила йиш яц! Эксплуатаци хила йиш яц!» — аппттача лозунгашца чакхъяьлар Римски полиграфически комбината 5 эзара ах эзара болхло юкъе волаш хиина демонстраци. Эгара йоккхагIа йола профсоюзни объединенеша тIаьийко 24 сахьатара забастовка йир болхлоша. Милане машинаш еча заводий 1200 эзар къахьегамхо забастовка еш ва. Помещикашта беча низа духьалара юрта къахьегамхой йоакха забастовка хилар городе Пезаре. Укх кIирал соагIа йIакхьенная «Пьядио» яхача кемаш деча предприяте болхлойи гIулакхерча наькъех забастовка.

Шоай бокъонаш бахьан чIоагIа кхоьсий лоаттаду Японе къахьегамхоша. Итт японски частни машинашкъа компане болхлошен гIулакхерча нахех Хоккайдо яхача гIайрен тIа аргIанара 24 сахьатара забастовка йир. Цар дIадех алапи лакхдари къахьегама хьалаш тоадари. Духхьал цхьайолча компанеш дааймара раьза хилазар алапи лакхде. машинашкъахой забастовка дIахо еш ба.

Чакхъьыннай Перу шекара промышленноста 45 эзар болхлочо шина дийнахь яь забастовка. Болхлой духьал бальлар шекар доаккхача заводех цаI дIакъовлара, из бахьан долаш 1500 нерруанец бе болх боацаш висар.

ТАСС.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-39-11; бехктохкама секретара—3-34-38; партийни вахаре, культуран, промышленноста отделий—3-42-30; юрта бахачен письмойи отделий—3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательствай типографи. Революцие проспект. 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/84.

СФ05118. Заказ № 2292.